

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין יא.

עין משפט נר מצוה

נב א טור א"ח ס"י סגן:
 ב מ"י פט"ו מהל' שבת
 הלכה טו סגן עשין
 דרכני א טו"ע א"ח ס"י
 סגן ספ"ק י ו"י סגן
 ספ"ק כ:
 ג מ"י פט"ו מהל'
 שבת הלכה כ ופ"י
 הלכה לה סגן עט טו"ע
 א"ח ס"י סגן ספ"ק יא:

מוסף רש"י

פיתחי שימאי. מקולקין
 ואשמיט, מנו וקו אשמיט
 לשמירין בקדושין (ג):
 מנחות (ג): שקפי.
 מנחות, תיקרה. אקופה
 עלונה. ל"א שקפי
 אקופה עלונה, תקרה
 שאין הבית מקורה (טס).

רבינו חננאל (המשך)

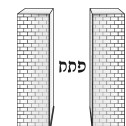
הפתח צריך למעט,
 דצורת הפתח ביותר
 מעשר אינה ניתרת.
 ואמרין מעשה באחד
 מבקעת בית הוררות שנעץ
 ד' קונדיסין ב'ר פינות
 השרה קנייני דאמרין,
 ובין אילו קונדיסין קנים
 זה אצל זה בפחות מג'
 טפחים כדי שתהיה כמו
 מחיצה, ומתח זמורה
 עליהן בשביל שלא
 יושמטו ויפילו ויהיו מקום
 הפתח, ואמר ויש לקיש
 כשם שהיא מחיצה
 לכלאים כך היא מחיצה
 נימא בפשה פתחו יתר
 הצד. כלומר העמיד
 מווחות בלא תיקרה אלא
 קנה מיכן וקנה מיכן,
 והאמר רב חסדא צורת
 הפתח שששאה מן הצד
 לא עשה כלום. אלא
 גירסל שששאה קנה מיכן
 וקנה מיכן וקנה אחר
 עליהן, וכי האי גוונא
 צורת הפתח מעליא היא.
 ואם רוחב זה הפתח עשר
 אמות אמאי א"ר יוחנן
 אבל לא לשבת. אלא כגון
 שיש בפתחו יתר מעשר,
 וא"ר יוחנן א"ע"ש שיש
 שם צורת הפתח עשר
 מעשר לא עשה כלום,
 ש"מ ד' יוחנן כרב
 סבירא ליה דאמר והרחב
 מעשר אמות מעט.
 ודחינן, לא, לעולם לא
 נתן קנה על גביהן, ולא
 עשה הפתח אלא קנה
 מיכן וקנה מיכן, והוה
 צורת הפתח מן הצד.
 כלומר יש לו מווחות מן
 הצדדין ואין תיקרה על
 גביהן, וברב חסדא
 פליגי, דאמר העושה
 צורת הפתח מן הצד לא
 עשה כלום, ד' יוחנן אית
 לה דרב חסדא, ר"ל לית
 ליה ובין דאסיקנא
 דבפתח מן הצד פליגי
 דאמר איני האמר ר"ל
 משום ד' יהודה בן חנינא

איפכא מאי: כלומר מי מהניא לורת הפתח בגובה וקשיא
 לר"ת דהא לורת הפתח הוה קנה מכלא וקנה מכלא וקנה
 על גביהן דל קנה דעל גביהן לימכשר בקנה דמכלא ומכלא דהוה לכלי
 משאו וי"ל דמיציעא ליה היכא דלא מהני לחי כמו במפולג או ביתר
 מעשר דבעי לורת הפתח או לר"י יוסף

דבעי לחי רוחב ג' וזככי מיתוקמא
 נמי בזימא דמימתי: **חצ"ר שרובה**
 פתחים וחלונות. וזכחות מעשר דאי
 ביתר מעשר אפילו בעומד מרובה הא
 אשנייה רב לר"ך למעט וזד' דפנותיה
 איירי דמשני לר"ך מודה רב דמהני
 לורת הפתח (ב) דלמרנין לעיל (ג) הלכה
 כמ"ק וקשיא דמהאי זנין אב אפילו
 מחייה רביעיית יש ללמוד דלא מהני
 לורת הפתח כי היכי דלא מהני ביתר
 מעשר אפילו במחיצה אחת וי"ל דאין
 ללמוד אלא על ד' מחילות דמחיצה
 אחת ביתר מעשר הוה כמו פרוץ מרובה
 ד' מחילות דמה שאוסר ביתר מעשר
 משום דלא מיקרי פתח ולא מהני ליה
 לורת הפתח אלא לפרוץ מרובה מד'
 רוחות לא יועיל לורת הפתח דפתח
 ד' רוחות לא עבדי אינשי אבל
 אשמיטה אחת דעבדי פתח פשיטא
 דמהני לורת הפתח ועל זה אין שייך
 ללמוד: **מה** יתר מעשר האוסר
 במבוי. ואין להקשות מה למצוי שכן
 פרצתו (ט) ד' דיתר מעשר נמי אסר
 איירי ציה: **פתח** שימאי.
 פ"ח פתחי ארץ ישראל שהוה ארץ
 בני סס: **אי"ר"מא בעשר בהא**
 ר"מא ר' יוחנן בשבת לא. אין להקשות
 דמאי פריך דילמא סבר כנהרדעא (א)
 דלכרבוהו דלתות אפילו בעשר דביתר
 מעשר שמואל נמי מודה דהוה כמפולג
 דכאן איירי צבקה שהיא כרמלית
 דליכא מאל דפליג שלא יועיל לורת
 הפתח דלמרנין לעיל (ד) אף
 קשה דהא רב יוסף אסר לעיל אפילו
 בעשר הואיל ופרוץ מרובה ואפילו
 צללה לנקעה איירי דומיא דיתר
 מעשר דאסר ואפילו צללה לנקעה
 מדמימתי מרבי יוחנן דאיירי צבקה
 א"כ מה פריך צהא לימא ר' יוחנן כיון
 דרב יוסף סבר הוה י"ל דאין לחוש
 לדבדי רב יוסף הואיל ומדמו וא"כ
 הואיל ומהני לורת הפתח מכל ד'
 רוחות א"כ גבי פסי ציראות למה
 הוצרכו לארבעה דיומדין ולא הוה שרי
 אלא לצמחה זין לר"מ וזין לר"י יהודה
 היה להם לעשות ד' קונדיסין ומונה
 על גביהן לרב בעשר ולמחתי ביתר
 מעשר וגבי שייא נמי אמאי לר"ך
 שלשה צבליס זה למעלה מזה או קנים

אשנייה לר"ך למעט. אפילו יש לו לורת פתח: מדברי רבינו. רב דלמר
 לורת פתח לא מהניא: שרובה פתחים. צבקה דפנותיה: אינה נוספת
 לצורה פתח. ואפילו פתחים קטנים מעשר כי היכי דלא מהניא לורת
 פתח לשויה יותר מעשר פתחא לא מהני נמי לפרוץ מרובה על
 העומד בפתחים קטנים: מה ליוסר
 מעשר. דין הוא שלא יועיל לורת פתח
 זו שכן חומר איסורו שלא הותר
 בשום מקום בשבת ואפילו בפסי
 ציראות ואליבא דרבי מאיר דלמר
 צ"פ שני (לקמן פ): וזנייהן כמלא שתי
 רבקות של ג' ג' צקר דהיינו עשר
 אמות דכל פרה אמה ושני שלישי אמה:
חומר בפרוץ מרובה על העומד.
 בפירות של עשר או פחות שהרי הותר
 בפסי ציראות ואפילו לרבי מאיר
 דמחמיר בהו ואסר ביתר מעשר
 מיהו פרוץ מרובה מודי דשרי וכ"ס
 לר"י יהודה דמכשי צ"ג אמה ושליש:
לימא מסייע ליה. למ"ד לא מהניא
 לורת הפתח בעומד פחות מן הפרוץ:
שרובן ס"ד. כיון דרובן פתחים
 וחלונות הוה ליה פרוץ מרובה והכי
 נמי תו למימתי וצבד צבד שיהא עומד
 מרובה: אלא שריבה פתח. שששה
 צהן הרבה פתחים וחלונות סביב
 סביב מותר וצבד שיהא זין פתח
 לפתח יותר מכדי פתח אלהא עומד
 מרובה על הפרוץ בעיני וא"ע"ג דאיכא
 לורת פתח כזולתו: פיתחי שימאי.
 פתחי שוממי. ל"א פתחים מקולקין
 שמוסרין תיקון כמו וקו אשמיט'
 חסר ממונה: שיקפי. מווחות שנחללו
 אצניהם מכלא ומכלא אבן יואלת ואבן
 נכנסת ואין זו לורת פתח: סיקרה.
 שאין כלום זנין למעלה מן הפתח אלא
 כל הכותל חלוק כפתח עד ראשו כזה

ולורת פתח שאמרנו
קנה מכלא וקנה מכלא
וקנה גב עליהן: סבר
לה לא דרב. דלא
 מהני לורת פתח ליותר
 מעשר במבוי: גים חרוטין. שם מקום:
 ומתח זמורה על גביהן. מזה לזה
 כעין לורת פתח: לעיני כלאים.
 לורעו סמוך להן חוץ למחיצה דמתני'
 היה גדר צינתיס זה סומך לגדר מכלא
 וזה סומך לגדר מכלא: לעיני שבת.
 ללולטל צתוכו: מן הנה. שמתח
 המורה מזה לזה באמצעיותו ולא
 על ראשיהן: לא עשה כלום. ולענין
 שבת (א) אמאי התיירו לו: שששה לא.
 הצד בעשר לכוילי עלמא פתחא הוא:
 וזכר **חסדא פליגי.** ריש לקיש
 לית ליה דרב חסדא ורבי יוחנן
 אית ליה דרב חסדא וקסבר כי
 לכלאים אפילו מן הצד הוה לורת פתח
 דלמר רב חסדא וקסבר כי
 לכלאים אפילו מן הצד הוה לורת פתח

פתחות פחות מג' יעשו לורת הפתח מד' רוחות ואומר ר"י לפי שלא
 היה מתקיים כל כך משום דלתו גמלי ושוו ליה וגם צקל יכול ליפול
 צרוח שאינה מנויה לפי שהיו לריכין להגביהו מן הגמלים הנכנסים
 שם לשמות וכן בשייא עוד דבשיירא אין להחיר כמו בחצר שמוקף לדירה ור"ז צ"ל מפרש דהכא לא איירי צד' דפנות וה"פ כך התיירו
 לענין שבת כמפולג דהיינו צ' מחילות דב' מחילות לענין שבת הוה כד' מחילות לענין כללית דבכלאים אין חילוק זין צ' לר' והשמה
 פריך שפיר צהא לימא רבי יוחנן בשבת לא דב' מחילות אין לחוש אס פרוץ מרובה והשר מקוילי מפרש דהכי פירושא צהא לימא
 רבי יוחנן בשבת לא אי לית ליה דרב דלמר ביתר מעשר לא מהני לורת הפתח דהא דלמר רב יוסף לורת הפתח לא מהניא בפרוץ
 מרובה היינו דבדי רב דאסר ביתר מעשר אלא לאו ביתר מעשר ס"ל לרבי יוחנן כרב דלא מהני לורת הפתח ולכן אפילו בעשר
 קאמר רבי יוחנן דבדי דלא מהני לורת הפתח משום דפרוץ מרובה לרב יוסף אסר אפילו ע"י לורת הפתח דלית ליה זנין אב:

(א) (לעיל ב: ג) (ב) (ע"י חס'ן
 לקמן י. ד"ה אשמיט'
 א) לקמן טו: (ד) מנחות ג:
 ע"ש, (ה) גירסת הערוך
 ענין פיה צ' פתוח,
 (ו) (קדושין ג: ג) (ז) צ"ב
 (ח) (ב"ב: א) באמצעיותן,
 (ט) ס"ל כלאים, (י) (דף ו: א)
 ס ותי' מוספות קדושין ג:
 ד"ה וקו ור"י.

הגהות הב"ח

(א) חס' ד"ה חסר וכו'
 דלמר (על גבי צ"ב דף ו'
 ע"ב: (ב) ד"ה מה זה
 שכן פתחו. צ"ב ע"י לעיל
 דף ו: (א) ד"ה אשמיט' וכו'
 כנהרדעא. צ"ב לעיל סוף
 דף ו:

גליון הש"ס

גב' ר"מ ככלאים התירו.
 עיין לקמן דף גג ע"א
 תורה' הליו:

רבינו חננאל

א"ל רב לרב יהוד' תני
 צריך למעט. אמלחרא,
 אסיקנא דלא מהניא
 ברחבה. אמר רב יוסף
 מדברי רבתי, רב דאמר
 צריך למעט נלמד חצר
 שרובה פתחים וחלונות
 אינה ניתרת בצורת הפתח
 הואיל ויותר מעשר אסור
 במבוי, ופרוץ מרובה על
 העומד אסור בחצוי שיש
 לה צורת הפתח. מה יותר
 מעשר האוסר במבוי אינו
 ניתר לדברי רב בצורת
 הפתח אף פרוץ מרובה
 על העומד כו'. (פ"י) מה
 ליתר מעשר אסור שכן
 התרתה רב אצל פסי
 ביראות לר' מאיר. (פ"י)
 דאמר שתי רבקות של
 בקר נמצאו רחב ו' פרות
 כשעומדות כשורה אחת
 זו אצל זו, עובי כל פרה
 ופרה אמה וב' שלישי
 אמה, נמצא בשש פרות
 עשר אמות לר' מאיר.
 אבל לר' יהוד' דאמר ח'
 פרות הן י"ג אמות
 ושליש אבל פרוץ מרובה
 על העומד לדברי הכל
 מותר. פי' הדיומדי רחבו
 ו' טפחים, ובין דיומדי
 לדיומדי פרוץ לר' מאיר י'
 אמות ולר' יהודה י"ג
 אמות ושליש. לימא
 מסייע ליה, לרב. דנתת
 הללו שירבה בהן פתחי
 וחלונות כשירות ובלבד
 שהיא עומד מרובה על
 הפרוץ. ורחה רב כהנא
 ואמר, הא דתני בפתחים
 וחלונות הללו עד שיהא
 עומד מרובה על הפרוץ.
 משום דפתחים הללו
 פיתחי שימאי נינהו, ולית
 להו תקרה או משקוף. פי'
 שימאי ש"א שיהא
 ארץ בני שם. ואף ר'
 יוחנן סבר לה לאה דרב,
 דאמר הרחב מעשר אמות
 א"ע"ש שיש לו צורת